

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Дипломна робота з соціальної педагогіки
*(освітньо-кваліфікаційний
рівень «Магістр»)*

студентки **7** курсу **70** групи

галузі знань:

0101 Педагогічна освіта

напряму підготовки:

8.01010601 Соціальна педагогіка

Байдик Ірини Анатоліївни

Керівник:

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри соціальної педагогіки

та педагогічної майстерності

С.М. Коляденко

Рецензент: доктор наук у галузі соціології,

директор Житомирського інституту

МАУП Т.В. Семенюк

м. Житомир – 2015 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	Ошибка! Закладка не определена.
1.1. Історія формування державної молодіжної політики в Україні	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Сутність та структура державної молодіжної політики	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Формування державної молодіжної політики як різновиду соціальної політики.....	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до першого розділу.....	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 2. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ ВІТЧИЗНЯНОЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. Загальна характеристика соціально-педагогічної складової державної молодіжної політики	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Вплив державної молодіжної політики на процес соціалізації дітей та молоді	Ошибка! Закладка не определена.
2.3. Складові соціально-педагогічного змісту державної молодіжної політики	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до другого розділу	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	Ошибка! Закладка не определена.
3.1. Програма дослідження соціально-педагогічного змісту державної молодіжної політики в Україні	Ошибка! Закладка не определена.
3.2. Аналітичний звіт контент-аналізу «Соціально-педагогічний зміст регулюючих нормативно-правових актів державної молодіжної політики України».....	Ошибка! Закладка не определена.
3.3. Рекомендації соціальним педагогам щодо реалізації соціально-педагогічної складової державної молодіжної політики	Ошибка! Закладка не определена.
3.4. Специфіка організації охорони праці в навчально-освітніх закладах	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до третього розділу.....	Ошибка! Закладка не определена.
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	6
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	10
ДОДАТКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.

Вступ

Актуальність дослідження. Сучасний темп розвитку суспільства настільки високий і складний, що без визначальної ролі держави не обійтись. Провідні світові тенденції характеризуються посиленням уваги до молоді та її розвитку. Міжнародна спільнота молодіжним проблемам приділяє значну увагу, адже від цього в значній мірі залежить майбутнє будь-якого суспільства. Тому орієнтація на роботу з молоддю, молодіжна політика в широкому розумінні виступає як програмне забезпечення майбутнього суспільства, яким фактично є сучасна молодь.

Державна молодіжна політика у демократичному, правовому суспільстві передбачає створення певних умов і гарантій для соціального становлення та розвитку молоді, її інтеграції в усі сфери життєдіяльності, реалізації усіх потенцій і здібностей юнаків та дівчат. Саме з цієї причини майже всі країни світу тяжіють до соціально орієнтованої та правової держави, як найефективнішої форми влаштування життя великих спільнот. Невід'ємною складовою та важливим механізмом розбудови України як соціальної держави, формування громадянського суспільства виступає державна молодіжна політика.

Вивченням досліджуваної проблеми займалися такі науковці як Б. Атрощенко, В. Головенько, Т. Донченко, А. Зінченко, В. Коваленко, М. Перепелиця, М. Смалій, В. Ченцов. Питання державної молодіжної політики в Україні сьогодні є недостатньо розвиненим. Це пояснюється незначним досвідом незалежності української держави, що зумовлює недостатність нормативно-правового забезпечення здійснення державної молодіжної політики, так як проблеми пов'язані з молодіжною політикою витісняються необхідністю врегулювання суспільно-політичних та економічних проблем, з якими країна зіткнулася після проголошення суверенітету. А саме питання соціально-педагогічного аспекту державної молодіжної політики на даний час в нашій країні є досить актуальним через те, що держава посідає одне із провідних місць у формуванні особистості, це

відбувається через такий важливий фактор соціалізації як освіта, проте саме цей напрям державної молодіжної політики залишається найменш дослідженим. Саме тому нами було обрано темою дослідження: «Аналіз соціально-педагогічної складової молодіжної політики України».

Об'єкт дослідження – молодіжна політика України.

Предмет дослідження – аналіз соціально-педагогічної складової вітчизняної молодіжної політики.

Мета дослідження – дослідити соціально-педагогічну складову основних напрямків вітчизняної державної молодіжної політики.

Досягнення означеної мети передбачає визначення наступних **завдань**:

1. Охарактеризувати теоретико-методологічні засади державної молодіжної політики.
2. Визначити соціально-педагогічні складові здійснення державної молодіжної політики в Україні.
3. Провести контент-аналіз соціально-педагогічних складових регулюючих нормативно-правових актів державної молодіжної політики України.
4. Розробити рекомендації соціальним педагогам щодо реалізації соціально-педагогічної складової державної молодіжної політики.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань дослідження ми використали ряд теоретичних (аналіз наукових джерел, узагальнення, індукція, систематизація) та практичних методів (контент-аналіз, статистичні методи кількісної та якісної обробки отриманих результатів).

Теоретичне значення дослідження: узагальнено та проаналізовано теоретико-методологічні та соціально-педагогічні складові державної молодіжної політики.

Практичне значення дослідження: розроблено й обґрунтовано рекомендації соціальним педагогам щодо реалізації соціально-педагогічної складової державної молодіжної політики.

Апробація роботи. Результати дослідження опубліковані у збірнику наукових праць: Соціально-педагогічні засади здійснення державної молодіжної політики в Україні// Актуальні проблеми соціальної сфери: [збірник наукових робіт викладачів і студентів] / за заг. ред. Н. П. Павлик. – Житомир : вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел (81 найменування). Робота викладена на 99 сторінках друкованого тексту та 50 сторінках додатків.

Загальні висновки:

1. Охарактеризувавши теоретико-методологічні засади державної молодіжної політики, ми прийшли до наступних висновків. Державна молодіжна політика – це стратегічна галузь розвитку будь-якого суспільства, яка спрямована на довгострокову перспективу, а тому потребує в організації комплексного науково обґрунтованого підходу. Державна молодіжна політика має досить складну структуру, в якій можна в узагальненому вигляді виокремити три основних елементи. Перший – політичної організації, що включає сукупність «молодіжних» органів державної влади, громадсько-політичні інститути, молодіжні громадські організації й рухи, саму молодь тощо. Другий елемент – політична діяльність владних інститутів та відносини між ними. І нарешті, третій елемент – політична свідомість, що вказує на залежність політичних відносин і політичної діяльності, всього суспільно-політичного життя молоді від свідомого її ставлення до своїх інтересів. Державна молодіжна політика національного значення, котра активно формувалася протягом наступних історичних етапів: 1) період існування та функціонування Запорізької Січі XVI-XVII ст.; 2) доба Гетьманщини, XVII-XVIII ст.; 3) радянський період, 1917-1990 рр.; 4) часи незалежної Української держави, з 1991 року по теперішній час. Державною молодіжною політикою, на сьогодні, визнано: системну діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах; специфічний і цілісний напрям у державній політиці; систему ідей, теоретичних положень про місце і роль молодого покоління у суспільстві; практичну діяльність суб'єктів такої політики з метою формування і розвитку, реалізації творчого потенціалу молоді в інтересах суспільства.

2. Визначивши соціально-педагогічні складові здійснення державної молодіжної політики в Україні, ми прийшли до ряду висновків та узагальнень. Реальні інтереси і потреби молоді і суспільства, необхідність соціалізації, соціальної стратифікації та реального включення молоді у всі

соціально-економічні, політичні, духовні та інші процеси з метою забезпечення наступності та спадковості поколінь в українському суспільстві, посилення участі молоді у розбудові демократичної, суверенної України, – все це визначає соціально-педагогічну складову державної молодіжної політики. Для реалізації соціально-педагогічного змісту (відповідно до одного із базових принципів соціально-педагогічної діяльності), молодь повинна виступати не тільки об'єктом, але й активним суб'єктом державної молодіжної політики. Орієнтуючись на сучасні дослідження в темі молодіжної політики України, можна виділити чотири базові парадигми соціально-педагогічного змісту державної молодіжної політики: соціально сильна частина молоді повинна мати належні можливості та ресурси реалізації свого потенціалу; соціально інертна частина молоді повинна мати необхідні мотиви та стимули для активного включення та інтеграції в існуючі соціально-економічні процеси; соціально слабкій частині молоді потрібно надати необхідні гарантії соціального захисту, можливості компенсації своїх обмежень, механізми інтеграції в молодіжне середовище та суспільне життя; соціально небезпечна частина молоді повинна мати достатні ресурси активної соціалізації та обмеження криміналізації чи іншої девіантної поведінки.

Ключовими ж пріоритетами у впровадженні соціально-педагогічної складової повинні стати: рівний та вільний доступ молоді до якісної освіти та навчання, система «молодіжної медицини» та проект «молодіжне здоров'я», робоче місце та конкурентоздатність молоді, молодіжна участь в суспільно-політичному житті України, інтеграція через мобільність української молоді у глобальних процесах. 3. Провівши контент-аналіз соціально-педагогічних складових регулюючих нормативно-правових актів державної молодіжної політики України, ми прийшли до таких висновків. Орієнтуючись на теоретичний аналіз досліджуваної проблеми, відповідно до розробленої програми дослідження, нами було проведено контент-аналіз соціально-педагогічного змісту регулюючих нормативно-правових актів державної

молодіжної політики України: ЗУ «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні»; ЗУ «Про молодіжні та дитячі громадські організації»; ЗУ «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»; Указ Президента «Про першочергові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики та підтримки молодіжних громадських організацій»; Указ Президента «Про додаткові заходи щодо державної підтримки обдарованої молоді». Проаналізувавши обрані офіційні документи, які є ключовими нормативно-правовими актами, що регулюють молодіжну політику в Україні, ми прийшли до висновків, що у всіх них (хоча і в різній мірі) присутній соціально-педагогічний зміст. В першу чергу, він виражається у наявності регулятивних норм, що прямо чи опосередковано впливають на процес соціалізації дітей та молоді, наявності, використанні та офіційному трактуванні соціально-педагогічних термінів та понять, згадуванні та регулюванні соціально-педагогічної діяльності, наявності регулюючих елементів громадянського виховання дітей та молоді, регуляції та підтримці дитячих та молодіжних НУО. Відповідно до цих показників, на нашу думку, соціально-педагогічний зміст найбільше представлений у Законі України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю».

4. Розробивши рекомендації соціальним педагогам щодо реалізації соціально-педагогічної складової державної молодіжної політики, можна узагальнити наступне. Соціальний педагог ЗНЗ для реалізації державної молодіжної політики повинен володіти нормативно-правовим забезпеченням державної політики щодо дітей та молоді (в тому числі ратифіковані Україною міжнародні нормативно-правові акти), сприяти громадянському вихованню школярів та їх батьків, володіти самому та формувати у школярів навичками пошуку нової інформації, що прямо чи опосередковано впливає на їхню соціалізацію та допомагає у самореалізації та саморозвитку молоді, а також стати основою співпраці суспільства, громади, сім'ї та школи у сфері підтримки ефективної соціалізації дітей та молоді.

Соціальний педагог надає такі соціальні послуги в яких реалізується

державна молодіжна політика: педагогічні (консультування батьків та дітей; послуги з організації дозвілля; просвітницькі послуги для батьків щодо формування навичок батьківської компетентності; послуги в організації домашнього навчання дітей-інвалідів; соціальний патронаж проблемних сімей; посередництво між учнями та батьками, учнями та педагогами тощо); психологічні (консультації з психологічних проблем; психотерапевтичні послуги; послуги з психодіагностики та психокорекції; соціально-психологічні тренінги; послуги з профорієнтації тощо); соціально-медичні послуги (інформування учнів щодо дотримання гігієнічних правил, організації раціонального харчування, попередження хвороб, які передаються статевим шляхом, шляхів передачі ВІЛ, наслідків вживання наркотичних речовин, алкоголю; сприяння в необхідному лікуванні дітей, які цього потребують тощо); юридичні послуги (допомога в оформленні відповідних документів для визначення соціального статусу дітей, позбавлених батьківського піклування; послуги щодо отримання відповідних пільг для різних категорій дітей; представлення інтересів дітей у правоохоронних органах, послуги з правової просвіти неповнолітніх тощо).

Список використаних джерел

1. Акуленко В. І. Культурні права людини, громадянина і народу / В. І. Акуленко // Пам'ятки України: історія та культура : наук. часоп. – 2003. – № 3. – С. 2-11.
2. Андрущенко В. Л. Запорізька Січ як український феномен // В. Л. Андрущенко, В. М. Федоров. – К. : Заповіт, 1995. – 75 с.
3. Анохин Е. В. Психолого-педагогические особенности деятельности детских разновозрастных объединений / Е. В. Анохин. – Сумы: Искра, 1998. – 43 с.
4. Артющкіна Л. М. Соц. педагог школи: теорія і практика роботи : Навч.-метод. посібник [д/студентів спец-ті«Соціальна педагогіка»] / Л. М. Артющкіна. – Суми : СумДПУ, 2004. – 124 с.
5. Атрощенко Б. Історія молодіжної політики незалежної України пишеться вже зараз / Б. Атрощенко, В.Коваленко // Сіверянський літопис. – 2006. – №6. – С.112-114.
6. Бабкін В. Д. Соціальна держава та захист прав людини / В. Д. Бабкін // Правова держава: Щорічник наукових праць Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Вип. 9. – К., 1998. – С. 40-46.
7. Бакаєв О. Деякі концептуальні проблеми молодіжної політики в Україні / О. Бакаєв // Розбудова держави. – 1996. - № 1. – С. 13-20.
8. Балакірева О. М. Державна молодіжна політика як важливий напрям діяльності владних інститутів щодо розв'язання проблем молоді в сучасній Україні / О. М. Балакірева, В. А.Головенько // Укр. соціум. – 2006. – № 6. – С. 149-150.
9. Балдинюк О. Д. Робота соціального педагога з дитячими та молодіжними організаціями / О. Д. Балдинюк. – К. : Науковий світ, 2007. – 95 с.
10. Барановский В.Г. Европейское сообщество в системе международных отношений / В. Г. Барановский. – М. : Белые альвы, 1997. – 216 с.

11. Безпалько О. В. Концептуальні засади соціально-педагогічної роботи дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді / О. В. Безпалько // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2007. – №1. – С. 27– 34.
12. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах та таблицях. Навчальний посібник / О. В. Безпалько – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 134 с.
13. Богомаз К. Ю. Формування політичної культури української молоді в умовах незалежної держави / К. Ю. Богомаз // Етнополітологія в Україні: здобутки, проблеми, перспективи. – К. : Дніпро, 2004. – С. 221-225.
14. Бородін Є. І. Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991-2004 рр.) / Є. І. Бородін. – Д. : Герда, 2006. – 472 с.
15. Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основні галузі / В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, О. В. Задорожній. – К. : Либідь, 2001. – 816 с.
16. Василенко І.В. Організація системи соціального виховання учнів / І. В. Василенко // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 2. – С. 95 – 103.
17. Васильєва-Чекаленко Л. Д. Україна в міжнародних відносинах / Л. Д. Васильєва-Чекаленко. – К. : Либідь, 1998. – 226 с.
18. Веретенко О. О. Становлення професії соціального педагога в Україні / О. О. Веретенко // Практична психологія та соціальна робота. – 2001. – № 4. – С. 21 – 22.
19. Волинка К. Г. Теорія держави і права : навчальний посібник / К. Г. Волинка. – К. : МАУП, 2003. – 240 с.
20. Вульфів Б. З. Соціальний педагог в системі суспільного виховання / Б. З. Вульфів // Педагогіка. – 1992. – № 5/6. – С.45 – 49.
21. Гадяцький Л. Державна молодіжна політика: поганяй до ями? / Л. Гадяцький // Новий час. – 1999. – 28 черв.– 4 лип. – С.3.
22. Гажієнко Ю. Проблеми політичної соціалізації молоді в сучасних умовах / Ю. Гажієнко // Вісник НАДУ. – 2005. – С.417-418.
23. Гикава Г. Особливості соціального становлення молоді / Г. Гикава //

Соціальний педагог. – 2008. – № 12(грудень). – С. 58-60.

24. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення / М. Ф. Головатий. – К. : Наукова думка, 1993. – 242 с.
25. Головатий Н. Ф. Соціологія молодіжи/ Н. Ф. Головатий. – К.: МАУП, 1999. – 224 с.
26. Головенько В. А. Молодіжний рух в Україні / В. А. Головенько. – К. : «Столиця», 1998. – 252 с.
27. Головенько В. А. Молодіжний рух України: історія та сучасність / В. А. Головенько. – К. : НВФ «Студцентр» / НІКА-Центр, 1998. – 120 с.
28. Головенько В. А. Український молодіжний рух у ХХ столітті: історико-політологічний аналіз основних періодів / В. А. Головенько.– К. : А.Л.Д., 1997.– 160 с.
29. Головенько В. А. Характерні риси комсомольсько-піонерського періоду українського молодіжного руху / В. А. Головенько // Український соціум. – 2004. – № 3. – С. 34 – 47.
30. Гордин Л. Ю. Воспитание и социализация / Л. Ю. Гордин. – М. : Академия, 1997. – 243 с.
31. Грушова А. Т. Проблеми захисту прав людини в діяльності ООН / А. Т. Грушова. – К. : Либідь, 2004. – 166 с.
32. Гузій Н. В. Основи педагогічного професіоналізму / Н. В. Гузій. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. – 155 с.
33. Гущина Т. Ю. Соціалізація та соціальна зрілість особистості / Т. Ю. Гущина // Вісник Національного технічного університету України. – К. : НТУУ «КПІ», 2002. – №2. – С. 93 – 99.
34. Димитров М. Ф. Пріоритетні напрями молодіжної політики у діяльності державних місцевих структур та громадських організацій / М. Ф. Димитров // Проблеми освіти / Гол. ред. В.Г. Кремень. – К. : Вид-во КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2006. – Вип. 44. – С. 63-66.
35. Дитячі об'єднання України // Шкільний світ. – 2004. – № 21. – С. 17 – 25.

36. Дмитрієв А. І. Міжнародне публічне право : навч. посібник / А. І. Дмитрієв, В. Л. Муравйов. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 640 с.
37. Євінгов В. І. Україна у міжнародному співтоваристві / В. І. Євінгов // Суверенітет України і міжнародне право / за ред. В. Н. Денисова, В. І. Євінгова. – К. : Наук. думка, 1995. – С. 20 – 89.
38. Європейська соціальна Хартія (переглянута) [Електронний ресурс]. Режим доступу до документу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_062. – Назва з екрану.
39. Жигайло Н. І. Діяльність центрів соціальних служб для молоді / Н. І. Жигайло // Соціальна педагогіка: навч. посіб. / Н. І. Жигайло. – Луганськ : ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2007. – С. 133-143.
40. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації». – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N1, ст.2.
41. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю». – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N42, ст.213.
42. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N16, ст.167.
43. Закревська Л. М. Перші кроки соц. педагога у школі. На допомогу соц. педагогу – початківцю / Л. М. Закревська. – Кам'янець – Подільський : Аксіома, 2005. – 52 с.
44. Зінченко А. Державна молодіжна політика: історія формування, проблеми, перспективи / А. Зінченко // Політичний менеджмент – 2007. – № 1. С.185-186.
45. Ігнатенко П. Р. Виховання громадянина. Психолого-педагогічний і народознавчий аспекти / П. Р. Ігнатенко. – К. : ІЗМН, 1997. – 252 с.
46. Капська А. Й. Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / А. Й. Капська. – К. : «Академвидав», 2000. – 344 с.
47. Карнаух А. А. Молодіжна політика: проблеми та перспективи /

- А. А. Карнаух // Віче. – 2007. – № 18. – С. 47-48.
48. Клемантович И. И. Новая профессия – социальный педагог / И. И. Клемантович // Школа. – 1998. – №3. – С. 14.
49. Косабуцкая С. А. Социальный педагог : введение в должность / С. А. Косабуцкая, О. К. Крокинская, С. А. Нагавкина. – СПб. : КАРО, 2000. – 272 с.
50. Красносільська А. О. Правові умови розвитку громадянського суспільства в Україні. Що потрібно зробити? / А. О. Красносільська, М. В. Лациба. – К. : Агентство «Україна», 2011. – 132 с.
51. Кривчик Г. Г. Молодіжна політика в Україні у дзеркалісторизму і об'єктивності / Г. Г. Карнаух // Грані. – 2006. – № 6. – С. 153-155.
52. Кузнецова Л. В. Методика и опыт работы социального педагога / Л. В. Кузнецова. – М. : Воспитание, 2005. – 329 с.
53. Куличенко Р. М. Социальный педагог: профессионализация деятельности / Р. М. Куличенко. – Тамбов: Изд-во ТГУ, 1998. – 240с.
54. Литвиненко С. А. Основи соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб.[для студентів вищих пед. навч. закладів] / С. А. Литвиненко. – К. : АПН, 2007 – 187 с.
55. Лукашевич М. П. Соціальна робота в Україні : теоретико-методичні засади / М. П. Лукашевич, І. І. Мигович, І. М. Пінчук. – К. : «Академвидав», 2001. – 257 с.
56. Мачульская Е.Е. Право социального обеспечения: учеб. пособие / Е. Е. Мачульская. – М.: Книжный мир, 1999. – 204 с.
57. Мельник Ю. В. Соціальний педагог та його професійна діяльність / Ю. В. Мельник // Науково-виробниче видання «Соціальний педагог». – К. : Шкільний світ, 2006. – С. 35 – 44.
58. Метьолкіна Н. Б. Механізми формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні [Електронний ресурс] / Н. Б. Метьолкіна // Державне будівництво – Х. : ХарРІНАДУ «Магістр», 2008. – № 1.

59. Москаленко В. Проблема виховання в контексті соціалізації особистості / В. Москаленко // Соціальна психологія. – 2005. – № 3. – С. 20 – 32.
60. Павленок П. Д. Технологии социальной работы в разных сферах жизнедеятельности / П. Д. Павленок. – М. : «Дашков и Ко», 2004. – 236 с.
61. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка / С. С. Пальчевський. – К. : Либідь, 2005. – 454 с.
62. Перепелиця М. Державна молодіжна політика: молодь про її формування та реалізацію / М. Перепелиця // Віче. – 2000. - № 10. – С. 47-60.
63. Перепелиця М. Механізм реалізації регіональної, місцевої державної молодіжної політики / М. Перепелиця // Нова політика. – 2000. – № 6. – С. 40-43.
64. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) / М. П. Перепелиця. – К. : Український інститут соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. – 242 с.
65. Пилипенко В. Молодь України : сподівання, орієнтації, поведінка // В. Пилипенко, О. Донченко. – К. : Наукова думка, 1993. – С.40-50.
66. Поліщук Ю. Й. Соціально-педагогічна діяльність сучасних громадських молодіжних об'єднань в Україні / Ю. Й. Поліщук. – Тернопіль : ТШУ, 2005. – 432 с.
67. Права людини. Міжнародні договори України. Декларації. Документи. – К. :Наук, думка, 1992. – 520 с.
68. Рабінович П. М. Права людини і громадянина : навч. посібник / П. М. Рабінович, М. І. Хавронюк. – К. : Атіка, 2004. – 464 с.
69. Результати моніторингового опитування населення України стосовно соціального становища молоді. – К.: Український інститут соціальних досліджень, 2000. – 34 с.
70. Смолій, В.А. Молодіжна державна політика Історія України ХХ –

початку ХХІ століття: навч. посіб. // за ред. В.А. Смолія. – К., 2004. – С.342.

71. Соціальні послуги в Україні: сьогодення та перспективи // Т.В. Семигіна, К.С. Міщенко та ін. – К. : ВК «Зірка», 2007. – 52 с.
72. Указ Президента «Про додаткові заходи щодо державної підтримки обдарованої молоді». – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N16, ст.167.
73. Указ Президента «Про першочергові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики та підтримки молодіжних громадських організацій». – 6 жовтня 1999 року, N1284/99.
74. Ченцов В. Українська молодіжна політика від Кравчука до Кучми / В. Ченцов, К. Колесніков // Бористен. – 2006. – № 12. – С. 12-13.
75. Шакурова М. В. Методика і технологія роботи соціального педагога: навч. посіб.[для студ. вищ. пед. навч. закладів] / М. В. Шакурова. – К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 404 с.
76. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи : навч. посіб. / В. М. Шахрай – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 464 с.
77. Destremau B. Analysis and comparison of social protection systems in the school: Elements of typology and method / B. Destremau. – New york : IMPACT Network working paper. – Режим доступу : http://www.reseau-impact.org/IMG/pdf/4_Social_protection_Eng.pdf. – Назва з екрану.
78. Kornbeck Jacob Social Pedagogy for the Entire Lifespan / Jacob Kornbeck// The Globalisation of World Politics. – Oxford : Oxford University Press, 2001. – pp. 356 – 383. – Режим доступу : <http://www.worldcat.org/title/health-wellness-and-social-policy-essays-in-honour-of-guy-backman/oclc/656394998>. – Назва з екрану.
79. MacKenzie David A world beyond borders: an introduction to the history of international politic / David MacKenzie. – Toronto : University of Toronto Press, 2010. – 205 р. – Режим доступу :

<http://www.worldcat.org/title/world-beyond-borders-an-introduction-to-the-history-of-international-politics/oclc/649891799/viewport>. – Назва з екрану.

80. Richardson D. Shaping the Social Life of Youth / D. Richardson. – New York: InterVarsity Press, 2001, 256 p. – Режим доступу: <http://www.allbookstores.com/book/preview/9780830822843>. – Назва з екрана.
81. Study on the State of Young People and Youth Policy in Europe 9(Final report). – UN, 2001. – 147 p.